

New York City

Hovorí sa, že New York nie je len mesto na mape, ale aj životný pocit. „Big Apple“, ako sa New Yorku dodnes hovorí, vždy charakterizovali klasické žlté taxíky, kiná na ulici Broadway, ale najmä mrakodrapy, ktoré symbolizujú hrdosť a pýchu mesta. Má v sebe akýsi magnet, ktorý sem ľudí odjakživa priťahoval. Je to miesto, kde si ľudia plnia svoje sny, nech už sú akékoľvek. Svojim „hostom“ ponúka historické, ale aj architektonické krásy, ktoré nikdy nezostanú bez povšimnutia. Už v dvadsiatom storočí začali ľudia vidieť New York ako skvelé mrakodrapové mesto a mrakodrapy sa stali symbolom New Yorku.

Text a foto: Ing. arch. Pavel Kosnáč

New York (angl. New York City, fr. Nouvelle York, špan. Nueva York, oficiálne City of New York) je najväčšie mesto v Spojených štátoch. Leží v rovnomennom štáte New York na východnom pobreží Spojených štátov a má vyše 8 miliónov obyvateľov (2000). Mesto New York je ekonomicky najvýznamnejším a zároveň najľudnatejším mestom v USA. Rozkladá sa na východe krajiny v južnom cípe pri ústí rieky Hudson do Atlantického oceánu. Nachádza sa v strede megalopolisu Boswash, 350 km od Bostonu a 353 km od Washingtonu, D. C. Vlastné mesto pozostáva z piatich častí: najstaršieho

Manhattanu, ďalej Bronxu, Brooklynu, Queensu a State Islandu. Je hospodárskou metropolou Spojených štátov a centrom svetového obchodu. Samé má ročný hrubý domáci produkt približne 500 miliárd USD, čo by z neho pri pomyselnom porovnaní so štátmi sveta činilo šestnástu najväčšiu ekonomiku planéty. Sídli tu mnoho medzinárodných organizácií vrátane OSN. New York je tiež známy ako mesto mrakodrapov, aj keď dnes sa tu nenachádza toľko mrakodrapov ako napríklad v Ázii.

Dejiny

V 17. storočí kúpilo Holandsko ostrov Manhattan za 60 florinov (cca. 24 USD)

od Indiánov a založili tu osadu Nový Amsterdam. V roku 1664 ju obsadili Angličania a premenovali na New York. Svoj veľký význam získal New York vďaka kanálu, ktorý prepája rieku Sv. Vavrinca a Atlantický oceán. V 19. storočí bola vztýčená Socha slobody ako francúzsky dar Američanom. Prvá trasa metra bola otvorená v roku 1904. V 20. rokoch minulého storočia sa začali stavať prvé mrakodrapy. V roku 1931 bol postavený Empire State Building a v roku 1973 vyrástli budovy Svetového obchodného centra (WTC – Dvojčky). Teroristi sa ich pokúšali v roku 1993 zničiť, napokon boli obe zničené 11. septembra 2001.

charakteristike New Yorku. Najbližšie riadky budú venované architektúre a tomu čo som za päť dní návštevy New Yorku stihol vidieť.

V New Yorku sa éra výškových budov začala vďaka architektovi Danielovi H. Burnhamovi, ktorý pomohol vybudovať Chicago. Jeho prvý projekt výškovej budovy z roku 1903, populárny Fuller Building, sa stal symbolom mesta. Dvadsaťjedenposchodový mrakodrap s výškou takmer 300 stôp vstúpil do dejín pod prezývkou Flatiron Building (Dom Žehlička) ako najvyšší na svete. The Fuller Building, viac známa ako Flatiron Building sa nachádza v samostatnom mestskom obvode Manhattan. Nájdem ju na 23. ulici, medzi Fifth Avenue a Broadway, hneď oproti Madison Square Garden. Je to najstarší mrakodrap v meste. Svojou výškou 100 metrov nie je už tento mrakodrap v New Yorku dávno

najvyšší, zato je však najznámejší. Napriek tomu, že tvar budovy bol osobitý, pri jej otvorení v roku 1902 nebola vychvaľovaná ani pre svoju architektúru, ani pre pokročilú štruktúrnu konštrukciu, ale preto, že predstavovala nový rozvoj v oblasti mrakodrapov. Budovu nazývajú Flatiron pre jej trojuholníkový tvar, ktorý pripomína žehličku, originálne ju však pomenovali The Fuller Building. Najviac hrdí sú Američania, čo sa týka architektonického diela, na Empire State Building. Čo sa týka mrakodrapov je pre mňa Empire State Building tak trochu už „historickou pamiatkou, „ale ešte aj dnes stavbou superlatívov: výška 381 metrov (s anténou dokonca 449 m), 60 000 ton ocele, 6500 okien a takmer 100 km vodovodných rozvodov. Vyše 200 000 metrov štvorcových je prenajatých ako kancelárske priestory.

Doprava

Na rozdiel od väčšiny amerických miest nie je v New Yorku prevažujúcim druhom dopravy automobilová, ale verejná doprava. Veľká (na americké pomery) časť obyvateľov nemá vlastné auto.

V mestskej hromadnej doprave prevažuje metro, ktoré dopĺňajú stovky liniek autobusov a vlakov. V New Yorku sú štyri veľké letiská: JFK International Airport (Medzinárodné letisko Johna F. Kennedyho), La Guardia Airport, Newark Liberty International Airport (Newarské medzinárodné letisko slobody) a Teterboro Airport.

Zaujímavosti

New York vždy charakterizovali klasické žlté taxíky, rýchly životný štýl, kiná na ulici Broadway a v poslednom čase aj tzv. taviaci kotol, čo znamená, že mesto je plné rôznych kultúr, ktoré navzájom asimilujú a vytvárajú tak kultúru novú – americkú. V New Yorku žije mnoho Číňanov a Portoričanov, ktorí sa sem sťahujú za prácou. Známy je aj termín Bronx ako charakteristika typickej černošskej štvrťi.

Toľko na úvod a k všeobecnej

Na mňa tento mrakodrap zapôsobil ako gigantický výkričník: tu je New York, tu je Amerika. Američania ho na jednej strane skromne volajú „building“, na druhej strane sú takí hrdí, že tam ani len nevkrôčia. Nanajvýš ak patria k armáde úradníkov, ktorých 72 výťahov denne rozváža do nespočetných kancelárií. Empire State Building vďačí za svoje monumentálne rozmery prudkému rozvoju v dvadsiatych rokoch minulého storočia, keď výšková architektúra triumfovala po celom svete a obloha bola považovaná nanajvýš za zastávku na ceste k bezhraničnému pokroku. Toto monumentálne dielo nemohlo dostať výstižnejšie meno: Empire State Building, čo v preklade znamená Budova štátu New York. Jeho zúbkovaná, striebřistá sa ligotajúca anténa už z diaľky priťahuje pohľady – z pristávajúceho lietadla, z paluby lode alebo z diaľnice. Architekti fascinovaní novými konštrukčnými možnosťami, ktoré ponúkali oceľ a betón, boli posadnutí výškami a každý sa snažil, aby jeho stavba bola aspoň o čosi vyššia ako budova konkurencie, samozrejme, v štýle, ktorý sa vtedy nazýval „art deco“. Obrovské bleskozvody a antény, ktoré stavbári nasadili na vrchol v noci pred otvorením, vytrčali ešte o pár metrov vyššie, pričom oceľový špic mal slúžiť ako kotvisko vzducholodí. V prvých rokoch prevádzky zostala väčšina poschodí ponúkajúcich kancelárske priestory neprenajatá. Empire State Building sa k americkým mýtom ako Mickey Mouse či filmové

westerny neradí iba vďaka svojej výške: Američania a najmä Newyorčania dychtí po úspešných príbehoch a mýtoch.

Nie náhodou sa King Kong začal šplhať na vtedy najvyššiu budovu sveta ako na strom, pričom sa spontánne zamiloval do newyorskej úradníčky. Nijaká iná budova v Manhattane sa neteší takej hojnej návštevnosti usilovne podporovanej prevádzkovateľmi aj správou mesta.

Ak sa k budove približujete pešo, zdá sa, akoby s ubúdajúcou vzdialenosťou mizla. Rafinované zužovanie veže do špicu skrýva jej skutočnú výšku. Keď stojíte pred hlavným vchodom na Fifth Avenue číslo 350, nevidíte nič, iba sivý, málo zaujímavý kváder. Vchod a chodby pri vstupe do budovy zdobia ornamente v štýle art deco. Hlavnou atrakciou bol pre mňa ako návštevníka ohromujúci

panoramatický výhľad, ktorý sa ponúka zo 102. poschodia. Na 86. poschodie, na ktorom je prvá vyhladková plošina, sa návštevníci vyvezú za jednu minútu. Bežcom trvá výstup po 1860 schodoch na 102. poschodie 11 minút.

Druhou mojou „zastávkou“ za architektonickými skvostami New Yorku bol nedávno dokončený, pre mňa najkrajší, mrakodrap na Manhattane – výšková budova, ktorú navrhol slávny architekt Norman Foster. Celkom 182 metrov vysoká stavba je prvý veľký Fosterov projekt na americkej pôde a zároveň zaujímavá rekonštrukcia a dostavba pôvodne šesťpodlažného domu z roku 1928. Ten navrhol viedenský architekt Joseph Urban a už v jeho pôvodnom projekte počítal s ďalšou nadstavbou. Muselo ale uplynúť bezmála sto rokov, než sa tak – podľa Fosterovho návrhu – stalo. Pred niekoľkými rokmi mal britský architekt Norman Foster na americkom kontinente smolu. Jeho návrh na nové Svetové obchodné centrum na mieste zničených Dvojčiek bol síce v medzinárodnej súťaži verejnosťou vybraný ako najlepší, ale nakoniec túto viac než prestížnu zákazku získal Daniel Libeskind.

Nová Hearst Tower stojí na križovatke 57. ulice a Ôsmej avenue a jej sebavedomý výraz jasne hovorí, akú silu dnes média nielen v americkom prostredí majú. Príbeh tohto domu začal v dvadsiatych rokoch minulého storočia, keď William R. Hearst angažoval Josepha Urbana, aby navrhol novú

centrálu slávneho mediálneho impéria. Teraz Foster na šesťpodlažnú základňu nadviazal ďalšími štyrmi desiatkami poschodí, ktoré do mestského prostredia vstupujú dynamicky prelamanou fasádou. Predvlani otvorený mrakodrap patrí k tým najzaujímavejším stavbám súčasnej newyorskej architektúry. Aj keď sa Fosterov rukopis od sedemdesiatych rokov, kedy patril k významným postavám hi-tech architektúry, trochu premenil a „zmäkol“, stále ukazuje, že ani taká obrovská kancelária, ako je Fosterova, nemusí produkovať nezaujímavú architektonickú konfekciu. Vidieť to je skutočne zážitok.

Všetky tieto „monumenty“ New Yorku sa vlastne nachádzajú na Manhattane, ktorý na mňa práve preto zapôsobil ako „Skyline by Skyscrapers“ teda silueta z mrakodrapov.

To je Manhattan – najznámejšia mestská časť New Yorku na pretiahnutom ostrove medzi riekami Hudson a East River. Dlhé roky jej dominovali budovy ako Rockefellerovo centrum či Empire State Building, ale donedávna, do 11. septembra 2001, toto hlavné mesto výškových stavieb vyvolávalo pozornosť najmä 412-metrovou dvojitou vežou Svetového obchodného centra. Do tejto udalosti, ktorá šokovala svet, boli „dvojčky“ hlavným symbolom obojakosti existencie v tejto metropole: na jednej strane hektický životný štýl trblietavých uličných kaňonov s barmi, kinami, divadlami, múzeami a butikmi, na druhej strane pracovný zhon v kancelárskych komplexoch, ktoré sú v pracovných dňoch domovom celých armád sekretárov i manažérov, úradníkov a obslužného personálu. Nato nadväzuje aj moja ďalšia „zastávka“ po atrakciách New Yorku, a to už spomínané World Trade Center WTC – Svetové obchodné centrum, teda momentálne už len „Grand Zero“, v prenesenom význame „veľká diera“, ktorá zostala po dvoch zničených vežiach.

WTC sa počas osemdesiatych a deväťdesiatych rokov 20. storočia stalo neodmysliteľnou súčasťou panorámy Manhattanu. Ako veľké finančné a ekonomické centrum, v ktorom pracovalo aj mnoho zahraničných

zamestnancov, zostalo dlhé roky symbolom amerických globálnych, technologických a finančných úspechov.

Výstavba WTC

Základové práce pre stavbu Svetového obchodného strediska sa začali v auguste 1966. Plocha, ktorú WTC malo zaplniť, bola veľká asi 64 750 m², pričom sa muselo zdemolovať presne 164 iných budov a vyťažiť vyše 1 600 000 m³ zeminu. Prví nájomníci sa v Severnej veži usadili v decembri 1970, v Južnej veži v januári 1972, ale samotná stavba pokračovala a obe budovy boli oficiálne otvorené 4. apríla 1973. V čase dokončenia bolo WTC najvyšším komplexom budov na svete (do roku 1974), no v New Yorku zostalo najvyšším až do svojho katastrofálneho zničenia v roku 2001. Dohromady sa na stavbe veží vystriedalo 10 tisíc pracovníkov, pričom pri prácach zahynulo 60 z nich. V komplexe sídlilo približne 430 amerických i zahraničných korporácií a firiem (okrem USA aj z ďalších 25 krajín). WTC prežilo teroristický útok z 26. februára 1993, keď vybuchla nálož v podzemnej garáži pod Severnou vežou. Pri útoku zahynulo 6 ľudí a asi 1040 ďalších bolo zranených.

Ďalšie kroky po New Yorku

A pokračoval som ďalej za ikonami New Yorku – kam inam ako za „slobodou“. Newyorčania ju nežne oslovujú Miss Liberty – slečna slobody, jej oficiálne meno je Socha slobody osvecujúca svet. Strategicky šikovne umiestnená na

malom ostrove v New York Bay s vystretou rukou s fakľou víta okolo sa plaviace lode. Ale aj z Manhattanu sa zdá, že je otočená práve k vám, dokonalý optický klam. Vzťah medzi oceľovou Francúzku a Newyorčanmi nebol spočiatku ružový, nechýbalo veľa a lady s gréckymi črtami tváre by dnes stála vo Philadelphii alebo v St. Louis. Miss Liberty je duchovným dieťaťom Edouarda René de Lamboulay, vplyvného a bohatého politika z Versailles, ktorý mal slabosť pre všetko americké a básnil o Americkej revolúcii. Veď tá prebehla relatívne bez krviprelievania a z kostolných veží tiež neubudlo. Tomuto šľachetnému človeku sa pred očami vznášala predstava monumentálneho daru pre americký národ, a tak poveril sochára Frederica Augusta Bartholdiho, aby navrhol sochu. Inžinier Gustave Eiffel dodal konštrukciu na oceľovú kostru. Mal to byť dar francúzskeho ľudu, takže sa vyhlásila zbierka, ktorá veľmi rýchlo dosiahla v prepočte 250 000 amerických dolárov. Keď sa však Newyorčania dozvedeli, že podstavec, na ktorom bude socha stáť, treba financovať z vlastného vrecka, neboli veľmi nadšení. Dar, ktorý si majú sami zaplatiť a ešte k tomu zo zahraničia? Aj správa mesta odmietla akokoľvek prispieť. Deväť rokov visel francúzsko-americký projekt vo vzduchu a hrozilo, že sa zrúti kvôli nedostatku peňazí. Zvrat nastal, až keď sa do toho zamiešal vydavateľ novin Joseph Pulitzer. Vo svojich novinách World odštartoval nevidanú kampaň a o niekoľko týždňov

bolo pohromade 100 000 dolárov. Výstavba začala 1. augusta 1885 na Bedloe Island. Pomaly, ale isto, rástlo nadšenie a za sochu sa zasadzovalo veľa prominentných občanov New Yorku. Miss Liberty si hneď po preberacích oslavách získala srdcia všetkých Newyorčanov a čoskoro aj všetkých Američanov. Onedlho sa stala turistickou atrakciou číslo jeden. Rozsiahly „facelift“, ktorý dostala k 100. narodeninám v roku 1986, ešte viac zlepšil prístupové možnosti. Okrem výstupu po 171 točitých schodoch sa teraz dá do jej koruny dostať aj ľahšie. Čarovný výhľad za tú námahu naozaj stojí. V podstavci nájdete múzeum slobody (Museum of Liberty), ktoré sprostredkúva prehľad dejín imigrácie a dokumentuje konštruktérске a reštaurátorské práce. Kto by chcel vystúpiť do koruny, mal by sa už ráno postaviť do radu, posledný vstup je o 14:00 hod. Kompy odchádzajú každú polhodinu od Battery Parku. Po tom všetkom som začal prahnúť po troche umenia, a tak som sa rozhodol navštíviť Guggenheimovo múzeum, ktorého budova je tak trocha závetom architekta Franka Lloyda Wrighta, ktorý ju už takmer ako 90-ročný navrhol ako „stánok“ pre zbierku moderného umenia. V komplexe vybudovanom v rokoch 1956-1959 sa zriekol vonkajšej výzdoby. Organickými tvarmi výrazne kontrastuje s okolitou účelovou zástavbou. Je to plochá, dohora sa rozširujúca kotúčovitá špirála, vytvárajúca dojem otvárania sa dennému svetlu. Nemôžem nespomenúť ani Museum of Modern Art. Nenavštívil som ho, len som „mihol“ fasádu objektu, ktorý navrhol americký architekt Edward Durrell Stone, čím vytvoril skvelý pamätník moderného staviteľstva. Posledné poobedie strávené v New Yorku som veľmi predvídavo strávil relaxom v zelenom srdci Manhattanu v Central Parku. Jedným slovom lúky, lesy, vršky a jazerá uprostred mrakodrapov New Yorku! Na 340 hektároch zelenej plochy Central Parku sa ročne vystrieda 14 mil. návštevníkov. Pre väčšinu z nich je park aj najdôležitejším miestom oddychu.

Na mape to vyzerá, ako keby sa nad ulicami Manhattanu rozprestierala veľká zelená deka. Sú to veľké „zelené plúca“, na oddych a relax.

Architekti Frederick Law Olmsted a Calvert Vaux boli poverení naplánovaním parku. Roku 1857 začali prvé zemné práce, zasadilo sa viac ako päť mil. stromov. Vysušili sa močiare, kopce zrovnali a navršili nové, vykopali jazerá a obrovský rezervoár pitnej vody. Plán bol jednoduchý, vytvoriť ideálne miesto s mnohými vrškami, skalami, vodou a širokými rovinami. Newyorčania milujú svoj park nadovšetko. Až do neskorých hodín tu po cestičkách krúžia tisícky bežcov a stovky cyklistov. Na koncerty pod šírým nebom, či je to rock, alebo filharmónia, prichádzajú státisíce a sedia na veľkom trávniku (great lawn). Napriek tomu tu hniezdi vyše 250 druhov vtákov.

Kto bol niekedy v uliciach New Yorku a zažil jeho smetím zanesené chodníky, určite sa čuduje, ako je to možné, že v takom obrovskom parku nájdete len veľmi málo neporiadku. Ani po masových akciách na GREAT LAWN nehyzdí sýtu zeleň trávniku žiaden útržok papiera. Dôvod: mnohí občania sa za svoj park osobitne zasadujú. V dômyselne navrhnutom patronátnom systéme je o každý centimeter v parku osobitne postarané.

Klzsisko pri Wollmanovom pomníku (Wollman Memorial Skating Rink), najobľúbenejšie newyorské nekruté klzsisko, dal kompletne zrekonštruovať Donald Trump. O obrovskú Ovčiu lúku na „vylihovanie“ (Sheep Meadow) sa stará spoločnosť, ktorej členom sa môže stať každý. Ponúka sa tu množstvo odborných prehliadok, témy siahajú od ornitológie až po architektúru. Z južného okraja premávajú cez celý park koňmi ťahané bričky. Park možno spoznať aj na bicykli alebo, ako je to v New Yorku najlepšie, pešo. Miesta, ktoré sa oplatí vidieť, sa nachádzajú v južnej časti. The Pond je malebné jazero, na jeho hladine sa zrkadlia fasády hotelov z blízkej 59th Street.

Okolo bazény s tuleňmi v Zoo sa rozprestierajú tri veľké vegetačné pásma zeme s typickými zástupcami. V detskej

zoo si deti môžu prezrieť Noemovu archu, prípadne si položiť v minizámku. V Loeb Boathouse pri jazere Lake sa okrem bicyklov dajú prenajať aj člny alebo sa možno povoziť v ozajstnej gondole. Z terasy Boathouse Café sa ponúka nádherný výhľad na veže apartmánov na západnom okraji Central Parku. Železný Bow Bridge premostuje najkrajšiu časť jazera. Severne od jazera sa týči zámok Belvedere Castle, malá, ale rozmerovo verná replika škótskeho zámku. V budove sa nachádza meteorologická stanica a študijné centrum (Central Park Learning Center). Divadlo Delacorte (Delacorte Theatre) sa každé leto stáva javiskom Shakespeareovského festivalu Josepha Pappa. Kapacita predstavuje 2000 miest, ktoré sa až v deň predstavenia zadarmo rozdeľujú, a preto sa odporúča stať v rade na lístky už od rána. Južne od jazera sa na Mall každú nedeľu stretávajú najkrajšie dievčatá a chlapci sveta, aby predviedli seba a svoje umenie na kolieskových korčuľiach. Pivo z plechovky a hlasná hudba prispievajú k neopakovateľnému zážitku, aj keď ste prítomný len ako divák. To čo mňa na New Yorku zaujímalo najmenej bolo nakupovanie, ale treba skonštatovať, že New York je jednoducho nákupný raj. V Manhattane je celý rad ulíc, dokonca celé štvrte, ktoré sa špecializujú na určité produkty alebo služby. Na 47th Street sa napríklad sústredili klenotníci a obchodníci s diamantmi, obchody s fotopotrebami zas v okolí 32nd Street, módne obchody na Seventh Avenue v oblasti 30th Street, obchody typu second hand na Broadway medzi Astor Place a Canal Street. Orchard Street v židovskej časti Lower East Side sa každú nedeľu zmení na obrovské trhovisko s odevmi. Bohatý výber hudobných nástrojov možno nájsť na 48th Street v oblasti Sixth Avenue. Prirodzene, za takýto krátky čas nemožno vidieť veľa, v tomto megameste som strávil 5 dní, ale aj napriek úplne odlišnému životu sa pre mňa aj za taký krátky čas stal New York celoživotnou láskou. Ak sa iné mestá uspokojia s vedúcim postavením v niektorej oblasti, napríklad

Los Angeles ako mesto filmu, New York chce hrať prím vo všetkom. Po tom, ako spracovateľský priemysel a prístav stratili svoj hospodársky význam (od čias priemyselného rozvoja sa podarilo prežiť iba textilnému odvetviu), prevzal New York už v dvadsiatych rokoch minulého storočia úspešne úlohu neúnavného zdroja nápadov, módnych trendov a snov. Filmový priemysel tu prevkival už v časoch, keď bol Hollywood ešte zapadákovom na západnom pobreží Ameriky. Dnes je New York národným a svetovým centrom umenia, filmu, divadla, hudby, knižnej produkcie, tlače, reklamy, módy, finančníctva (no i drogového podsvetia), príťahujúcim z celého sveta ľudí bažiacich po kariére, snažiacich si odhryznúť si veľký kus z onoho Veľkého jablka. V Downtowne, teda v časti južne od 23rd Street, žije pravdepodobne viac fotografov, hercov, tanečníkov, choreografov, spisovateľov, dizajnérov, reklamných tvorcov, modeliek, burzových a finančných maklérov, ako v Paríži a v Londýne dohromady. Tvrdou prácou, kreativitou a pevnou vierou v úspech sa prederú nahor, ale ten najvytúženejší konečný cieľ, aby im v New York Magazine venovali titulnú stránku alebo aby nejaká diskotéka na ich počesť zorganizovala party, dosiahne iba málo z nich. Stať sa bohatým a slávnym. *Becoming rich and famous* – v New Yorku nechce nik zostarnúť, takže čas je ešte nedostatkovejším tovarom ako obytné priestory a 24-hodinový pracovný čas je jednoducho nevyhnutnosťou. Mesto, ktoré nikdy nespí – *the city that never sleeps...* Ak sa však niekomu podarí presadiť sa v New Yorku, tomu podľa legendy úspech automaticky padne do lona i všade inde na svete: *if i can make it there, ięll make it anywhere* (ak to dokážem tam, dokážem to všade), spieva Liza Minelli vo filme „New York, New York“. Keby Bob Dylan, David Byrne, Andy Warhol, Leo Castelli alebo Mary Boone zostali vo svojich rodných mestách, ťažko by sa stali úspešnými. Za svoj úspech však zväčša vďačia najmä mimoriadne otvorenému newyorskému publiku. Filmy Woodyho Allena presne vystihujú Newyorčanov ako tých bielych:

nervózných, cynických, optimistických (čo sa týka ich vlastnej kariéry), športových, otvorených, ochotných pomáhať, družných a slobodných alebo rozvedených. Úspech pre nich znamená všetko a kvôli nemu sú ochotní znášať všetky nevýhody, ktoré so sebou život v New Yorku nesie. Úprimne si kladú otázku, čo všetko ešte budú musieť vydržať, a ťažkajú si na nižšiu kvalitu života: ulice samá špina, smog, preplnené a nepresné metro, taxikári, ktorí nikdy nepoznajú cestu, dotieraví žobráci, čas stratený v radoch v banke, šváby. Najradšej však hovoria o peniazoch. Peniazoch, ktoré zarobia za týždeň, ktoré kvôli daniam alebo nezadržateľne rastúcemu nájomnému (1000 dolárov mesačne za jednoduchý 2-izbový byt v spustnutom okolí nie je ničím mimoriadnym. Nikdy neušetria, o

peniazoch, ktoré ich stojí shrink, čiže psychoterapeut, ktorých je vraj v New Yorku desať tisíc. Nedajte sa však obalamutiť týmito žalospevmi. Obyvatelia mesta sú totiž pyšní na svoje „Big Apple“, ako i na to, že si môžu dovoliť tu žiť. „NEW YORK – MY KIND OF TOWN“ (New York – mesto podľa môjho gusta), vravia a považujú ho za najúžasnejšie, najkrajšie, najkultivovanejšie a najkreatívnejšie mesto na svete. Nemýlia sa. Veď ktoré mesto má krajšie mosty, nádhernejšie parky, lepšiu operu, známejšie múzeá, bláznivejšie diskotéky, väčšie obchodné domy a vzrušujúcejšiu siluetu mrakodrapov? Kde inde si možno denne vybrať zo 185 divadelných predstavení? Ktoré iné mesto má takú ponuku kín a 24 kilometrov mestských pláží? Jedine New York! ■